

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет інформаційних технологій, обліку та фінансів
Кафедра фінансів і кредиту

Кваліфікаційна робота
на правах рукопису

МАКСИМЧУК Маргарита Володимирівна

УДК 658.155

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
«Управління формуванням прибутку і шляхи
підвищення прибутковості підприємств»

072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

Подається на здобуття освітнього ступеня магістра
Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання
ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне
джерело

_____Маргарита МАКСИМЧУК

Керівник роботи
Куrowsька Наталія Олександрівна
к.е.н., доцент

Житомир – 2025

Робота виконана на кафедрі фінансів і кредиту Поліського національного університету

Рецензент:

професор кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту Поліського національного університету, д. е. н., проф. СУЛІМЕНКО Лариса Антонівна

Висновок комісії за результатами попереднього захисту:

допустити до захисту

Голова комісії _____ Олександр ВІЛЕНЧУК

Висновок кафедри фінансів і кредиту за результатами попереднього захисту:
допустити до захисту.

Протокол засідання кафедри фінансів і кредиту № __ від «__» грудня 2025 р.

Завідувач кафедри фінансів і кредиту _____ Лариса НЕДІЛЬСЬКА

Результати захисту кваліфікаційної роботи

Здобувач вищої освіти **Маргарита Володимирівна МАКСИМЧУК**
захистила кваліфікаційну роботу з оцінкою:

сума балів за 100-бальною шкалою _____,

за університетською шкалою _____

Секретар ЕК _____ Тетяна ТОВСТУХА

«__» грудня 2025 р.

АНОТАЦІЯ

Максимчук М. В. Управління формуванням прибутку і шляхи підвищення прибутковості підприємств. – Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 072 – Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок. – Поліський національний університет, Житомир, 2025.

В кваліфікаційній роботі обґрунтовано теоретико-методичні засади управління прибутком підприємства. Визначено фактори, які впливають на процес формування прибутку підприємства та раціонального використання грошових ресурсів підприємства для збільшення прибутку. Проаналізовано фінансовий стан грошових ресурсів ТОВ “Святець”. Надано рекомендації щодо вдосконалення та покращення управління прибутком підприємства.

Ключові слова: формування прибутку, грошові ресурси, прибутковість, джерела формування капіталу, рентабельність, управління прибутком.

ABSTRACT

Maksymchuk M. V. Profit management and ways to increase the profitability of enterprises. – Qualification work on the rights of a manuscript.

Qualification work for obtaining a master's degree in specialty 072 – Finance, banking, insurance and stock market. – Polissia National University, Zhytomyr, 2025.

The qualification paper substantiates the theoretical and methodological foundations of enterprise profit management. The factors influencing the process of profit formation and the rational use of a company's financial resources to increase profitability are identified. The financial state of the monetary resources of LLC “Svyatets” is analyzed. Recommendations for improving and enhancing the enterprise's profit management are provided.

Keywords: profit formation, financial resources, profitability, sources of capital formation, return on assets, profit management.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1.ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ТА УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ ПІДПРИЄМСТВА8 Висновки до розділу 112	
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ УПРАВЛІННЯ ТА ФОРМУВАННЯ ПРИБУТКУ ТОВ “СВЯТЕЦЬ”	14
Висновки до розділу 2	27
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ПРИБУТКОВОСТІ ТОВ "СВЯТЕЦЬ”	29
Висновки до розділу 3	33
ВИСНОВКИ	34
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	37
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність дослідження. У динамічному середовищі ринкової конкуренції управління прибутком є важливим фактором результативності та ефективності будь якого підприємства. Одним з найважливіших інструментів у цьому процесі виступає ефективне управління зокрема фінансовими ресурсами та грошовими потоками. Для того щоб досягти високих показників прибутку та збільшення прибутковості керівництву підприємства необхідно приділяти першочергову увагу ефективному використанню своїх фінансових ресурсів та налагоджувати систему управління грошовими потоками. Ці аспекти є ключовими елементами фінансової стратегії та запорукою сталого розвитку будь якого підприємства. Без поглибленого розуміння цих аспектів та їхнього систематичного застосування, навіть найбільш інноваційні продукти чи послуги можуть не призвести до бажаного фінансового успіху.

Питання управління та формування прибутку підприємства у своїх наукових працях висвітлили такі науковці, як: Бланк І. О., Терещенко О. О., Єфименко Т. І., Поддєрьогін А. М., Линник В. Г., Савлук М. І. та ін. Однак думки різняться, дане питання не до кінця вивчене, думки різняться та потребує подальшого дослідження .

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження механізму управління формуванням прибутку підприємства і пошук шляхів підвищення його прибутковості.

Основними завданнями кваліфікаційної роботи є:

- дослідження основних теоретичних аспектів управління та формування прибутку;
- проведення комплексного аналізу, дослідження проблемних аспектів формування прибутку ТОВ “Святець”;
- визначення та обґрунтування шляхів вдосконалення та підвищення формування прибутку ТОВ ” Святець”;
- надання рекомендацій щодо покращення прибутковості підприємства.

Об'єктом дослідження є процес управління формуванням прибутку та підвищенням прибутковості підприємств.

Предметом дослідження є сукупність теоретико–методичних та прикладних аспектів управління формуванням прибутку в ТОВ «Святець» з метою підвищення його прибутковості.

Методи дослідження. В написанні дипломної роботи для аналізу фінансових процесів ТОВ «Святець» було використано такі методи: *узагальнення*, що дозволило систематизувати теоретичні підходи та виокремити ключові аспекти управління прибутком; *аналізу і синтезу* – застосовувався для детального вивчення фінансових показників підприємства та їх інтеграції в єдину картину. *Порівняльний метод* дозволив зіставити фінансові результати ТОВ «Святець» із показниками минулих років. *Табличний метод* був використаний для кращого представлення даних, що підвищило зручність аналізу та сприйняття інформації.

Елементи наукової новизни одержаних результатів є сформульовані пропозиції автора щодо удосконалення системи управління прибутковістю підприємства, спрямованих на оптимізацію структури витрат та раціональне використання наявних ресурсів суб'єктів підприємницької діяльності.

Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості їх застосування в управлінні фінансовою діяльністю підприємств з метою підвищення його прибутковості.

Апробація результатів кваліфікаційної роботи. Основні положення кваліфікаційної роботи були викладені в доповідях автора на тему:

1. «Теоретичні аспекти управління та формування прибутку підприємств», оприлюдненій на студентській науково-практичній конференції “Фінансове забезпечення економіки” (30 травня 2025 р., Поліський національний університет).

2. «Проблеми формування прибутку підприємства», оприлюднена на IV міжнародній науково-практичній конференції «Інноваційний вектор

розвитку обліку, фінансів, аналізу й аудиту в Україні та світі» (6-7 листопада 2025 р., Поліський національний університет).

3. «Напрями підвищення прибутковості підприємства», оприлюднений на науково-практичній конференції «Студентські наукові читання 2025» (20 листопада 2025 р., Поліський національний університет).

Структура роботи. Кваліфікаційна робота викладена у 3 розділах, написана на 29 сторінках основного тексту, містить вступ та висновки, ілюстрована в 2 рисунках та в 11 таблицях. При написанні роботи було використано 42 літературних джерел.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ТА УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ ПІДПРИЄМСТВА

Успішне формування та ефективне управління прибутком є ключовим аспектом фінансової стабільності та конкурентоспроможності підприємств у сучасних умовах ринку. Розуміння теоретичних основ прибутковості, а також методів управління фінансовими результатами, є необхідною передумовою для забезпечення сталого розвитку підприємства.

Прибутковість – це показник, який характеризує ефективність діяльності підприємства з точки зору здатності його приносити прибуток та забезпечувати ефективне відтворення використаних ресурсів. Прибутковість підприємства характеризують два показники: прибуток та рентабельність.

Прибуток виражає абсолютний ефект без урахування використаних ресурсів, а рентабельність є одним із головних вартісних показників ефективності виробництва, який характеризує рівень віддачі активів і рівень використання капіталу в процесі виробництва. Вона безпосередньо пов'язана з отриманням прибутку та показує ефективність діяльності підприємств різних форм власності та характеризує інтенсивність їх роботи [15. с. 190].

Іншими словами, прибутковість підприємства – це ключовий відносний фінансовий показник, який відображає ефективність діяльності підприємства у генеруванні прибутку протягом певного звітного періоду. Прибутковість це співвідношення між отриманими доходами та понесеними витратами. Прибутковість показує, наскільки ефективно підприємство використовує свої ресурси для створення вартості та отримання доходу за визначений період, і є важливим індикатором його фінансового стану. Оскільки, вона допомагає в оцінці ефективності управління ресурсами та здатності забезпечувати зростання власного капіталу.

Прибуток є головним фінансовим результатом будь-якого підприємства, метою його діяльності. Важливішою фінансовою категорією, що відображає фінансовий результат господарської діяльності підприємства, характеризує ефективність виробництва, обсяг і якість виробленої продукції є прибуток [39, с. 25].

Прибуток підприємства - абсолютний фінансовий показник (результат господарської діяльності суб'єкта господарювання), який кількісно відображає перевищення сукупних доходів над сукупними витратами за досліджуваний період. Розрахунок прибутковості здійснюється через аналіз коефіцієнтів та показників, що показують ефективність використання активів, власного капіталу, обсягу продажів та інших ключових показників діяльності підприємства та базується на основі фінансової звітності підприємства.

Прибуток є найважливішим чинником стимулювання підприємницької діяльності, що, у свою чергу, створює фінансові передумови для її розширення. Також він є основою розв'язання соціальних і матеріальних потреб трудового колективу [33].

Прибуток – це не просто різниця між доходами та витратами, а показник, який відображає успішність функціонування бізнесу, його здатність генерувати дохід та раціонально використовувати грошові ресурси. Адже саме, прибуток дозволяє підприємству інвестувати у власне майбутнє, модернізувати виробництво, розширювати ринки збуту та утримувати своїх працівників.

Розмір та динаміка прибутку – це завжди результат взаємодії зовнішніх або внутрішніх факторів та чинників (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Фактори формування прибутку підприємства

Категорія фактора	Фактор
Внутрішні	• Обсяг виробництва та реалізації • Собівартість продукції • Ціна реалізації • Структура асортименту • Ефективність використання ресурсів • Організація виробництва та праці • Управління запасами
Зовнішній	• Загальноекономічна ситуація • Державна політика • Рівень інфляції • Конкурентне середовище • Споживчий попит • Доступність ринків збуту/постачання • Науково-технічний прогрес

Джерело: узагальнено і розроблено на основі даних [12].

Результати діяльності підприємства характеризуються різними показниками, які відображають фінансовий стан та результативність його діяльності. Основні показники, що часто використовуються для оцінки результатів господарської діяльності підприємства: прибуток, обсяги продажів, рентабельність та оборотність активів. Проте, самим основним показником є прибуток, бо від його розміру залежать всі інші економічні показники [33].

Дослідивши детально ці показники варто зазначити, що всі наведені показники взаємопов'язані між собою і впливають на прибутковість, платоспроможність та фінансову стабільність підприємства (табл. 1.2).

Показники ефективності управління фінансовими ресурсами є так названими "індикаторами" того, наскільки ефективно підприємство використовує свої фінансові ресурси для отримання доходу та прибутку.

Таблиця 1.2

Показники ефективності управління фінансовими ресурсами

Показник	Формула
Рентабельність операційної діяльності	$(\text{Операційний прибуток} / \text{чистий дохід від реалізації продукції}) * 100$
Валова рентабельність	$(\text{Валовий прибуток} / \text{чистий дохід}) * 100$
Рентабельність активів	$(\text{Чистий прибуток} / \text{середню вартість активів}) * 100$
Рентабельність власного капіталу	$(\text{Чистий прибуток} / \text{середню вартість власного капіталу}) * 100$
Рентабельність продажу	$(\text{Чистий прибуток} / \text{чистий дохід від реалізації продукції}) * 100$

Джерело: розроблено на основі [33].

Оцінювання ефективності управління ресурсами підприємства є важливим інструментом для досягнення прибутковості та стійкості на ринку. Розуміння важливості цього процесу та вдосконалення методів та інструментів оцінювання допомагають підприємству залишатися конкурентоспроможним та досягати відповідного рівня прибутковості [42].

Прибутковість є результатом ефективного управління всіма аспектами діяльності підприємства, включаючи управління грошовими потоками, і водночас є джерелом для подальшого покращення грошових потоків та забезпечення фінансової стабільності.

Узагальнюючим показником економічної ефективності діяльності підприємств є показники прибутковості, які мають глобальне та пріоритетне значення для всіх стейкхолдерів, що взаємодіють з бізнес-структурою. Стейкхолдери – споживачі визначають певний попит на результати діяльності підприємства, при цьому формують фундамент подальшої реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), а задоволення потреб сучасного ринку, що є головним орієнтиром розвитку підприємницької діяльності [5, с. 378].

Завдяки правильно налаштованій і налагодженій роботі системи управління фінансовими ресурсами та грошовими потоками, підприємство не лише підвищує свою прибутковість, оптимізує витрати, а ще й зміцнює фінансову стійкість, відкриваючи шлях до подальшого збільшення прибутку.

Отже, варто зазначити, що успішне функціонування підприємства та його розвиток в майбутньому майже неможливий без ефективного управління прибутком, ключовим елементом якого є планування та прогнозування. Саме ці процеси не лише дозволяють визначити очікуваний обсяг прибутку, розробити стратегії для максимізації прибутку, мінімізації витрат за потреби, а також дозволяють забезпечити фінансову стабільність та обґрунтувати інвестиційні рішення.

Висновки до розділу 1

1. Обґрунтовано, що прибутковість є індикатором результативності та ефективності діяльності підприємства. Саме вона демонструє, наскільки раціонально підприємство використовує свої фінансові ресурси та чи здатне підприємств забезпечити стабільний розвиток у перспективі на майбутнє. Прибутковість, як відносний показник, дозволяє оцінити внутрішній стан підприємства, порівняти його результати з іншими підприємствами та відстежити динаміку змін у часі, що робить її надзвичайно важливим показником в дослідженні фінансового стану підприємства.

2. Встановлено, що прибуток є джерелом інвестицій, модернізації, розширення виробництва та забезпечення конкурентоспроможності. Він формується під впливом внутрішніх та зовнішніх факторів, кожен з яких має свій рівень значущості та по-різному впливає на кінцевий результат. Аналіз основних показників прибутковості дає змогу не лише оцінити та дослідити фінансовий стан підприємства, а й визначити рівень ефективності управління фінансовими ресурсами. Рентабельність активів, власного капіталу, продажів чи операційної діяльності показує, наскільки успішно підприємство використовує всі свої можливості для отримання прибутку. Саме тому правильне управління грошовими потоками, оптимізація витрат та ефективна організація виробництва є необхідними умовами стабільного функціонування

підприємства. Таким чином, ефективне управління прибутком є основою фінансової стійкості та подальшого розвитку підприємства. Грамотно побудоване планування, прогнозування та контроль дозволяють не лише підвищити прибутковість, а й сформувати передумови для зміцнення ринкових позицій та забезпечення конкурентних переваг у майбутньому.

РОЗДІЛ 2
АНАЛІЗ УПРАВЛІННЯ ТА ФОРМУВАННЯ ПРИБУТКУ
ТОВ «СВЯТЕЦЬ»

Для дослідження аналізу управління прибутком було обрано товариство з обмеженою відповідальністю «Святець». Статутний капітал товариства 57,5 тис. грн. Основний вид діяльності (КВЕД) – 01.11 Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур [35]. У володінні підприємства перебуває близько 4 тис. га землі. Над процесом створення готової продукції та над виробничим процесом працює 209 працівників (станом на 2024 р.). Основними галузями досліджуваного підприємства є рослинництво (вирощування зернових та технічних культур) та тваринництво, саме ця галузь є фундаментом аграрного сектору України. Показники діяльності в цьому напрямку демонструють значну волатильність через вплив повномасштабної війни, логістичних обмежень та коливань світових цін (табл.2.1).

Таблиця 2.1.

**Динаміка макропоказників діючих підприємств за видом
діяльності в аграрному секторі України**

Рік	Сукупний дохід (млрд грн)	Чистий прибуток/збиток (млрд грн)	Рентабельність %	Кількість компаній
2020	512,8	41,1	8	39200
2021	894	195,5	21,8	40100
2022	642,5	24,8	3,8	41500
2023	758,4	45,2	5,9	42000
2024	945	120	12,7	42500

Джерело: розроблено на основі даних сайту [31]

Спостерігається номінальний рекорд виручки в 2024 році (понад 945 млрд грн), зростання доходу в гривні може бути зумовлене девальвацією національної валюти, курс долара став значно вищим, а це означає, що витрати на імпортне насіння, добрива та паливе також зросли, що змушує підприємства

збільшувати свій обіговий капітал. Найбільш показовим макропоказником є чистий прибуток сектору. Після критичного падіння у 2022 році (приблизно у 8 разів), у 2024 році ми бачимо відновлення до рівня 120 млрд грн. Середня рентабельність по сектору на рівні 12,7% у 2024 році є ключовим макроіндикатором, це той рівень, який дозволяє аграрним підприємствам не просто функціонувати, а й інвестувати в оновлення техніки. Для порівняння, у 2022 році цей показник був на рівні 3,8%, що за високої інфляції фактично означало стагнацію капіталу. Макроекономічні показники галузі вирощування станом на 2024 рік вказують на фазу помірного зростання. Для ТОВ «Святець» це означає зниження фінансових ризиків та можливість планування довгострокових інвестицій, оскільки сектор стабілізувався після шокового періоду.

У галузі вирощування зернових культур в Україні активно працюють як великі агрохолдинги, так і середні підприємства. Наприклад, компанія NIBULON спеціалізується на виробництві та експорті основних зернових культур (пшениці, кукурудзи, ячменю) і має розвинену логістичну інфраструктуру. Схожі напрямки діяльності здійснюють такі компанії як: Agricom Group та AGRain Group, що вирощують зернові та олійні культури на значних площах землі. Одним із найбільших учасників ринку є агрохолдинг UkrLandFarming, що обробляє сотні тисяч гектарів землі та застосовує сучасні агротехнології для підвищення врожайності. На прикладі підприємства «Нібулон Агро» проведемо аналіз динаміки прибутку за останні 3 роки (рис 2.1.). Підприємство було засноване в 1991 році та має в своєму володінні близько 80 тис. га землі, що у 20 разів більше ніж в ТОВ «Святець», тому було цікаво подивитись динаміку прибутку двох підприємств з однаковим КВЕДом та порівняти вплив макроекономічних факторів (зокрема, воєнний стан, рівень інфляції та ВВП. проблеми з лонгвістикою тощо.) на підприємства.

Рис. 2.1. Динаміка прибутку підприємства ТОВ «Нібулон Агро», 2020-2024 рр.

Джерело: розроблено на основі даних фінансової звітності [37].

Графік демонструє різкі коливання фінансових результатів підприємства, що безпосередньо відображають вплив зовнішньоекономічних та безпекових факторів в Україні. У період 2021–2022 років компанія працювала стабільно високо, генеруючи прибуток понад 11 млрд грн, що свідчить про потужний експортний потенціал та налагоджені логістичні ланцюги. Проте у 2023 році відбулося критичне падіння прибутку до 85,1 млн грн (майже в 130 разів порівняно з попереднім роком). Такий обвал є прямим наслідком повномасштабного вторгнення: блокування портів, зростання вартості логістики, втрата частини активів та загальної дестабілізації аграрного ринку. Показники 2024 року на рівні 9,86 млрд грн вказують на вражаюче відновлення та адаптивність бізнесу. Такий стрибок вгору, ймовірно, зумовлений налагодженням альтернативних експортних шляхів, стабілізацією роботи «зернового коридору» та успішною оптимізацією внутрішніх процесів. У підсумку, попри катастрофічний спад у 2023 році, підприємство змогло за рік практично повернутися до довоєнних рівнів прибутковості, що підтверджує його високу життєздатність. Проведемо детальне вивчення показників ТОВ «Святець» щоб порівняти вплив макропоказників.

Для комплексного, поглибленого та досконалого дослідження, для надання рекомендацій щодо покращення в майбутньому рівня прибутковості ТОВ «Святець» було досліджено такі основні аспекти, а саме:

- структуру джерел формування та капіталу ТОВ «Святець»;
- аналіз доходів та витрат ТОВ «Святець»;
- аналіз рентабельності та ліквідності ТОВ «Святець»;
- динаміку прибутку ТОВ «Святець».

Дослідження структури джерел формування та капіталу є дуже важливим для кожного підприємства, адже воно дозволяє комплексно оцінити його фінансовий стан, стійкість, ефективність та наявність перспектив розвитку та розробити стратегію розвитку підприємства, дозволяє зрозуміти, наскільки ефективно підприємство використовує залучені ресурси, чи є можливості для підвищення рентабельності, оптимізації фінансових потоків та зменшення вартості капіталу, а детальний аналіз структури капіталу може виступати фундаментом для прийняття стратегічних управлінських рішень та формування перспективних напрямів розвитку бізнесу (табл. 2.2).

З огляду на таблицю спостерігається тенденція збільшення власного капіталу в 2023 році (з 76 809 тис. грн в 2022 році до 90617 тис. грн) та суттєве зменшення в 2024 році до 79 303 тис. грн. Нерозподілений прибуток також покращив свою динаміку показників з 5 774 тис. грн в 2022 році до 23 686 тис. грн в 2024 році. Короткострокові кредити в банках зменшились від 31 094 тис.грн в 2022 році до 3 692 тис.грн в 2024 році. Поточна кредиторська залишилась майже на тому ж рівні, що й була.

Дослідження структури джерел фінансування ТОВ "Святець" може свідчити про можливість зростання власного капіталу, додаткових капіталів, тенденцію зменшення використання кредитів та стабілізацію рівня кредитної активності підприємства в майбутньому.

Таблиця 2.2

Структура джерел формування капіталу ТОВ «Святець»

Показник	2022 р.		2023 р.		2024 р.		Відхилення значень кінця періоду від початку
	Значення, тис. грн	Питома вага, %	Значення, тис. грн	Питома вага, %	Значення, тис. грн	Питома вага, %	Абсолютне, тис. грн
Вартість пасивів, всього	137417	100	148079	100	144952	100	7535
<i>Власний капітал</i>	76809	55,9	90617	61,2	79303	54,7	2494
з нього: Зареєстрований (пайовий) капітал	58	0,04	58	0,04	58	0,04	0
Додатковий капітал	71007	51,7	75751	51,2	55599	38,4	-15408
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	5774	4,2	13808	9,3	23686	16,3	173912
Довгострокові кредити в банках	10532	7,7	37524	5,6	43436	30	32904
Короткострокові кредити в банках	31094	22,6	2941	2	3692	2,5	-27402
Поточна кредиторська заборгованість	18982	13,8	16997	11,5	18521	12,8	-461

Джерело: розроблено на основі фінансової звітності ТОВ «Святець».

Оскільки, для будь-якого, підприємства перевищення доходів над витратами свідчить про прибуток, а перевищення витрат над прибутком означає збиток, дуже важливо знати від якої діяльності підприємство має дохід. Було досліджено та проведено аналіз формування доходів та витрат ТОВ «Святець» (табл. 2.3).

У 2023 році спостерігається збільшення загальної суми доходів підприємства порівняно з 2022 роком, що свідчить про позитивну динаміку. Однак, структура доходів зазнала змін, а саме збільшення частки чистого доходу від реалізації при значному зменшенні інших доходів. Отже, загальна сума доходів зросла на 27,8% (34 932 тис. грн).

Таблиця 2.3

Аналіз формування доходів ТОВ «Святець»

Показник	Значення						Відхилення значень
	2022 р.		2023 р.		2024 р.		Абсолютне тис. грн
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	
Чистий дохід від реалізації продукції	123544	98,19	176 945	98,97	160693	99,9	37149
Інші операційні доходи	35	0,03	132	0,07	29	0,0001	-6
Інші фінансові доходи	2 243	1,78	1 713	0,96	32	0,0001	-2211
Разом	125822	100	178790	100	160754	100	34932

Джерело: розроблено на основі фінансової звітності ТОВ «Святець».

Чистий дохід від реалізації продукції збільшився на 30,1% (37 149 тис. грн) і вже в 2024 році становив основну частину доходів (99%).

Інші операційні доходи в 2024 році зменшились на 20% (або на 6 тис. грн), а інші фінансові доходи в 2024 році зменшились на 98,6% (або на 2 211 тис. грн). Це свідчить, про те, що підприємство отримує основний свій дохід від реалізації продукції, а інші джерела доходу стали менш важливими.

Головною метою безвідходного виробництва є мінімізація будь якого роду витрат, які несе підприємство протягом виробничого циклу. Ефективно організоване безвідходне виробництво дозволяє значно скоротити як виробничі витрати, так і витрати пов'язані з логістикою та збутом продукції, що напряду відображається на рівні собівартості продукції [14, с. 61].

У 2024 році загальна сума витрат ТОВ «Святець» залишилась незмінною порівняно з 2022 роком, однак в 2023 спостерігалось незначне збільшення, найбільшу частку займає собівартість реалізованої продукції (табл. 2.4).

Загальна сума витрат практично не змінилася (лише спостерігалось збільшення в 2023 році загальна сума витрат становила 167 159 тис. грн), залишившись на рівні близько 146 823 тис. грн в 2022 та 2024 рр.

Собівартість реалізованої продукції є основним джерелом доходу, як було досліджено з таблиці «структура доходів ТОВ « Святець» та відповідно основним джерелом витрат, займаючи понад 97% у структурі витрат в обидва роки, саме цю статтю і потрібно максимально мінімізувати , однак варто

зазначити в 2024 році витрати на собівартість зменшились на 18 900 тис. грн в порівнянні з 2023 роком.

Таблиця 2.4

Аналіз витрат ТОВ «Святець»

Показник	Значення					
	2022 р.		2023 р.		2024 р.	
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%
Собівартість реалізованої продукції	142908	97,3	161808	96,8	142908	97,3
Адміністративні витрати	242	0,2	688	0,4	242	0,2
Витрати на збут	555	0,4	684	0,4	555	0,4
Інші операційні Витрати	124	0,1	242	0,1	124	0,1
Фінансові витрати	2994	2	3737	2,2	2994	2
Разом	146823	100	167159	100	14682	100

Джерело: розроблено на основі фінансової звітності ТОВ «Святець».

Інші статті витрат (адміністративні витрати, витрати на збут, інші операційні витрати, фінансові витрати) мають незначну питому вагу у загальній сумі витрат. Відхилення є незначними, що може свідчити про стабілізацію структури інших витрат підприємства.

Провівши аналіз структури витрати ТОВ «Святець» можна зазначити, загальна сума витрат та структура витрат не змінилися, підприємство практично повернулось до показників 2022 року, мінімізувавши свої витрати, з ймовірністю оптимізації витрат в майбутньому.

Щоб отримати та управляти бажаним прибуток підприємству необхідно знати показники ефективності використання фінансових ресурсів, що й показує рентабельність, яка на відмінну від прибутку, є відносним показником та може бути виражена в відсотках або в коефіцієнтах (табл. 2.5).

Проведене дослідження відображає динаміку показників рентабельності підприємства протягом трьох років (2022-2024 рр.). Спостерігаються значні коливання в значеннях рентабельності, що й може свідчити про нестабільність фінансових результатів діяльності підприємства.

Таблиця 2.5

Аналіз рентабельності підприємства ТОВ «Святець»

Показник	Значення, %			Зміна значень на кінець періоду
	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Абсолют-на
Рентабельність операційної діяльності	1,08	3,66	-0,26	-1,34
Валова рентабельність	21,78	27,27	17,92	-3,86
Рентабельність активів	0,09	0,84	0,13	0,04
Рентабельність власного капіталу	0,11	1,07	0,17	0,06
Рентабельність продажу	0,05	0,55	0,06	0,01

Джерело: розроблено на основі фінансової звітності ТОВ «Святець»

У 2023 році спостерігається значне збільшення рентабельності операційної діяльності до 3,66% в порівнянні з 1,08% у 2022 році. Однак, у 2024 році цей показник різко впав до від'ємного значення (-0,26%), що свідчить про трохи збитковість операційної діяльності підприємства у цьому періоді. Загальна зміна показника з 2022 по 2024 рік є негативною (-1,34%), що вказує на погіршення ефективності операційної діяльності.

Валова рентабельність також зростає у 2023 році (до 27,27% з 21,78% у 2022 році). У 2024 році відбувається зниження показника, але він залишається позитивним (17,92%). Загальна зміна за період є позитивною (0,8%), хоча і з коливаннями.

Обидва показники мають схожу динаміку: зростання у 2023 році та зниження у 2024 році, але залишаються позитивними протягом усього періоду. Це може свідчити про те, що підприємство в цілому генерує прибуток на використанні активи та власний капітал, але ефективність використання цих ресурсів коливається.

Рентабельність продажу також демонструє зростання у 2023 році та незначне зниження у 2024 році. Загалом, показник залишається низьким, однак не критично, що може свідчити про низьку маржинальність продукції або значні витрати на реалізацію готової продукції.

Отже, 2023 рік був відносно сприятливим для підприємства з точки зору рентабельності, оскільки більшість показників демонструють зростання. В 2024 році спостерігається погіршення ситуації, особливо це стосується рентабельності операційної діяльності, яка стає від'ємною.

Фінансовим працівникам підприємства необхідно проаналізувати та зрозуміти причини таких коливань, зокрема, що призвело до збитковості операційної діяльності у 2024 році.

Важливо приділити увагу управлінню витратами та спробувати мінімізувати їх, що підприємство стрімко й робить, також ціноутворення та ефективність використання активів для покращення загальних показників рентабельності, які дуже впливають на прибуток підприємства.

Ліквідність і прибуток – це два найважливіші фінансові показники, які характеризують розвиток та стан підприємства, хоч і відображають різні аспекти діяльності (табл. 2.6).

З даних таблиці спостерігається динаміка ключових показників ліквідності та фінансової стійкості підприємства протягом трьох років (2022-2024). В цілому, спостерігається тенденція до поступового зниження показників ліквідності, але при цьому зберігається відносна стабільність фінансової стійкості.

Таблиця 2.6

Оцінка ліквідності та фінансової стійкості

Показники	Значення %			Зміна значень на кінець періоду
	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Абсолютна
Поточна ліквідність	2,05	2,00	1,84	-0,21
Швидка ліквідність	1,87	1,82	1,69	-0,18
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	1,84	1,77	1,66	-0,18
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,79	0,78	0,76	-0,03

Джерело: розроблено на основі фінансової звітності ТОВ “Святець”.

Показник поточної ліквідності поступово знижується з 2,05 у 2022 році до 1,84 у 2024 році. Це може свідчити про зменшення здатності підприємства

погашати поточні зобов'язання за рахунок поточних активів. Загальна зміна показника за період становить -0,21.

Така ж ситуація спостерігається і з показником швидкої ліквідності, який знижується з 1,87 у 2022 році до 1,69 у 2024 році. Це може вказувати на зменшення здатності підприємства швидко погашати свої поточні зобов'язання за рахунок найбільш ліквідних активів. Загальна зміна показника за період становить -0,18.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності також демонструє зниження з 1,84 у 2022 році до 1,66 у 2024 році. Це може свідчити про зменшення частки грошових коштів та їх еквівалентів у покритті поточних зобов'язань. Загальна зміна показника за період становить -0,18.

Коефіцієнт фінансової стійкості залишається відносно стабільним протягом усього періоду, знижуючись з 0,79 у 2022 році до 0,76 у 2024 році. Це вказує на те, що структура фінансування підприємства суттєво не змінюється, і воно зберігає певну фінансову стійкість. Загальна зміна показника за період становить -0,03.

Отже, протягом 2022-2024 років спостерігається поступове зниження показників ліквідності підприємства. Це може свідчити про погіршення його здатності своєчасно розраховуватися за своїми поточними зобов'язаннями.

При цьому, коефіцієнт фінансової стійкості залишається відносно стабільним, що вказує на те, що підприємству все таки вдається зберігати певну стабільність у структурі свого фінансування.

Підприємству необхідно звернути увагу на тенденцію зниження ліквідності, проаналізувати та детально вивчити її причини, щоб уникнути фінансових проблем в майбутньому. Можливо, потрібні заходи для покращення управління оборотними активами та зобов'язаннями.

Динаміка прибутку – це аналіз зміни показників прибутку компанії за певний період часу (рис. 2.2).

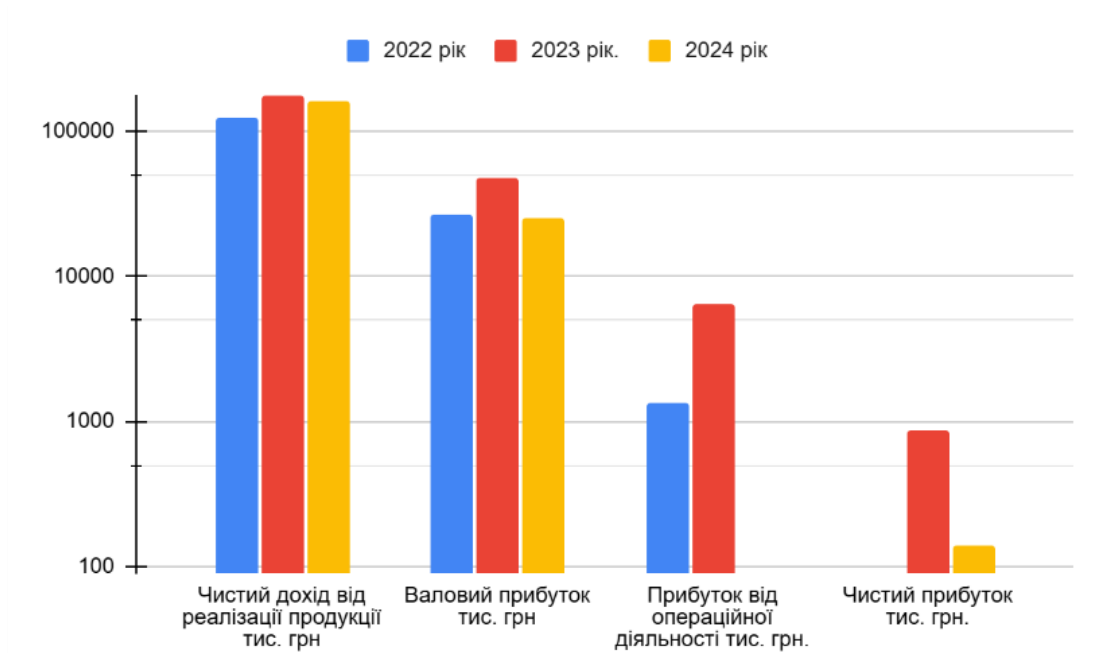

Рис. 2.2. Динаміка прибутку підприємства ТОВ “Святець”

Джерело: розроблено на основі фінансової звітності ТОВ “Святець”.

Іншими словами, це в нашому випадку графічне відстеження того, як прибуток збільшується, зменшується або залишається стабільним з часом. Це не просто прибуток за місяць чи рік, а швидше тенденція, яка показує, як розвивається підприємство та чи є дієвою фінансова політика підприємства.

З аналізу діаграми видно, що підприємство демонструє значні коливання у чистому доході від реалізації продукції. Після різкого зростання у 2023 році, у 2024 році спостерігається спад. Це може свідчити про залежність від зовнішніх факторів, таких як зміна попиту, конкуренція або економічні умови, зміна кліматичних умов.

Валовий прибуток також зазнає значних змін, корелюючи з динамікою чистого доходу. Зростання у 2023 році може бути пов'язане зі збільшенням обсягів продажів або оптимізацією виробничих витрат, тоді як зниження у 2024 році може вказувати на зростання собівартості продукції або зниження цін.

Прибуток від операційної діяльності демонструє найбільшу волатильність. Перехід від прибутку до збитку у 2024 році є тривожним сигналом і потребує детального аналізу операційних витрат підприємства.

Чистий прибуток, як кінцевий фінансовий результат, також характеризується значними коливаннями. Зростання у 2023 році може бути результатом комплексу позитивних факторів, включаючи збільшення доходу та оптимізацію витрат, тоді як різке зниження у 2024 році свідчить про погіршення загальної фінансової ефективності. Підприємство стикається з проблемою нестабільності фінансових результатів. Хоча у 2023 році спостерігається значне покращення показників прибутковості, у 2024 році відбувається їх різке погіршення. Це може свідчити про недостатню стійкість бізнес-моделі, залежність від зовнішніх факторів або проблеми у внутрішньому управлінні витратами та доходами.

Функціонування та фінансові результати ТОВ «Святець» значною мірою залежать від впливу макроекономічного середовища, яке формує умови для розвитку підприємств у реальному секторі економіки. Макроекономічні процеси формують рівень ділової активності, платоспроможний попит, вартість ресурсів та інвестиційну привабливість країни, а також впливають на конкурентоспроможність підприємства.

Темпи зростання ВВП України прямо впливають на обсяги виробництва та фінансові результати будь якого підприємства. У періоди економічного піднесення підвищується попит на продукцію та послуги, збільшується ділова активність і доступність фінансових ресурсів. Натомість уповільнення економіки, інфляційні коливання та спад виробництва зменшують доходи населення і підприємств, що може негативно позначатися на реалізації продукції ТОВ «Святець». Рівень інфляції впливає на собівартість продукції через дорожчання сировини, енергоресурсів, транспортних витрат та оплати праці.

Для ТОВ «Святець» це означає зростання витрат і необхідність коригування цінової політики, це і спостерігається в 2022-2024 рр. Висока інфляція також впливає на купівельну спроможність споживачів, зменшуючи попит на певні види продукції. Цінова нестабільність ускладнює планування діяльності та прогнозування фінансових результатів. Податкове навантаження, система пільг, ставки ПДВ, податку на прибуток та єдиного соціального внеску суттєво впливають на фінансовий стан підприємства, особливо в зв'язку з воєнним станом.

Зміни податкового законодавства відображаються на прибутковості ТОВ «Святець», рентабельності продукції та розмірі чистого прибутку. Зростання податкового тиску зменшує можливості для інвестицій, оновлення основних фондів та розширення діяльності. Ситуація на ринку праці визначає доступність кваліфікованих кадрів та рівень витрат на оплату праці. Зростання мінімальної заробітної плати та соціальних стандартів збільшує витрати підприємства, але водночас підвищує купівельну спроможність населення, що може позитивно впливати на попит. Для ТОВ «Святець» важливо забезпечувати конкурентний рівень оплати праці для утримання працівників, це пояснює зменшення працівників в 2024 році.

Для підприємств реального сектору суттєвим макроекономічним чинником є вартість та присутність енергоресурсів. Зростання тарифів на електроенергію, газ та паливо безпосередньо підвищує витрати ТОВ «Святець». Енергоємність виробництва визначає рівень чутливості підприємства до таких змін.

Повертаючись до нашого порівняння ТОВ «Нібулон Агро» та ТОВ «Святець» варто зазначити ТОВ «Нібулон Агро» має значно більший чистий прибуток і є ключовим гравцем на світовому ринку, його фінансовий стан залишається вразливим до геополітичних змін та логістичних колапсів. Водночас ТОВ «Святець», попри скромніші фінансові обсяги, демонструє кращу адаптивність: у той час як підприємство «гігант» втрачав прибутковість

багато разів, ТОВ «Святець» зумів знайти внутрішні резерви для зростання. Таким чином, «Нібулон» — це приклад стратегії масштабу та експансії, яка потребує відкритих кордонів, а «Святець» — приклад стратегії стійкості та локальної ефективності, яка, як виявилось трохи краще захищена від глобальних макроекономічних коливань.

Однак, керівництву підприємства необхідно провести глибокий аналіз причин таких коливань та розробити стратегію для забезпечення більш стабільних та позитивних фінансових результатів у майбутньому

Висновки до розділу 2

1. З даного дослідження спостерігається тенденція, як підприємство успішно нарощувало нерозподілений прибуток, зміцнюючи власний капітал, і демонструвало здатність контролювати загальні витрати, основна операційна діяльність у 2024 році стала збитковою. Це підтверджує різке падіння і від'ємне значення рентабельності операційної діяльності (-0,26%) незважаючи на те, що доходи підприємства майже повністю формуються від реалізації продукції (понад 99%). Також спостерігається, критичне падіння операційної рентабельності після успішного 2023 року вказує на недостатню стійкість бізнес-моделі та її високу чутливість до зовнішніх факторів (зміна цін, кліматичні умови, собівартість), що характерно для аграрного сектору.

2. Встановлено поступове зниження всіх коефіцієнтів ліквідності (поточної, швидкої, абсолютної) сигналізує про погіршення здатності підприємства швидко покривати поточні зобов'язання, створюючи фінансові ризики в умовах волатильності прибутків. Підприємство залишається фінансово стійким завдяки значній частці власного капіталу, але ця стійкість не гарантує прибутковості. Підприємство ТОВ «Святець» має потужний

фінансовий фундамент, проте потребує розробки стратегії для стабілізації ключових операційних показників та відновлення рентабельності основної діяльності, мінімізуючи вплив зовнішніх шоків і покращуючи управління оборотним капіталом для уникнення проблем з ліквідністю.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ПРИБУТКОВОСТІ ТОВ «СВЯТЕЦЬ»

Для того щоб надати більш обґрунтовані рекомендації щодо покращення прибутку ТОВ «Святець» було прораховано ймовірність банкрутства за різними моделями та розроблено SWOT – аналіз за дослідженими даними.

Розрахунок моделей банкрутства – важливий інструмент управління ризиками та прийняття стратегічних рішень для будь якого підприємства. Він потрібен для оцінки багатьом суб'єктам (керівникам, кредиторам, державним органам, аудиторам, інвесторам) і кожен з яких має свої конкретні цілі.

Таблиця 3.1

Ймовірність банкрутства підприємства за різними моделями

Ймовірність банкрутства за моделлю	Значення		
	2022 р.	2023 р.	2024 р.
Альтмана	5,15	4,96	2,76
Таффлера	0,40	0,45	0,38
Ліса	0,22	0,23	0,17
Спрінгейта	1,34	1,25	0,81

Джерело: розроблено на основі фінансової звітності ТОВ «Святець».

Дослідивши ймовірність банкрутства за 4 моделями, слід зазначити:

1. Модель Альтмана (Z-рахунок): Протягом 2022-2023 років модель Альтмана показує низьку ймовірність банкрутства. Однак, у 2024 році значення Z-рахунку знижується до зони невизначеності, що все ж таки може свідчити про зростання фінансових ризиків та проблем. Необхідно звернути увагу на фактори, що призвели до зниження Z-рахунку, та вжити заходів для покращення фінансової стійкості.

2. Модель Таффлера: За моделлю Таффлера, підприємство протягом усього періоду (2022-2024 роки) має стабільне фінансове становище. Хоча значення показника дещо коливаються, вони залишаються значно вищими за критичний рівень.

3. Модель Ліса: За моделлю Ліса, підприємство протягом усього періоду має стабільне фінансове становище. Значення показника значно перевищують критичний рівень, що свідчить про низький ризик банкрутства.

4. Модель Спрінгейта: У 2022-2023 роках модель Спрінгейта показує низьку ймовірність банкрутства. У 2024 році значення показника наближається до критичного рівня, що вказує на зростання ризиків. Необхідно звернути увагу на динаміку показника та вжити заходів для запобігання погіршенню фінансового стану.

Більшість моделей (Таффлера, Ліса) протягом усього періоду показують стабільне фінансове становище підприємства та низьку ймовірність банкрутства. Однак, моделі Альтмана та Спрінгейта вказують на зростання фінансових ризиків у 2024 році. Фінансовим працівникам рекомендується провести детальний аналіз фінансової звітності за 2024 рік для виявлення причин погіршення показників та розробки стратегії фінансової стабілізації.

Для підвищення прибутковості ТОВ «Святець» керівникам та фінансовим працівникам необхідно приділити увагу, таким ключовим напрямкам:

- дослідити причини та усунути збитковість операційної діяльності, а саме: проаналізувати причини негативної рентабельності у 2024 році (ціни, собівартість, ефективність виробництва) та запровадити відповідні заходи, щоб уникати негативних наслідків в майбутньому.
- продовжувати оптимізацію собівартості, знайти додаткові шляхи зниження виробничих витрат та витрат на логістику.
- диверсифікувати джерела доходів, зменшити залежність від продажів основних культур, розгляньте можливості переробки продукції або інші додаткові послуги.
- зміцнити контроль над ліквідністю, тенденція до зниження вимагає уваги до управління дебіторською заборгованістю та запасами.

- розробити стратегію стабілізації прибутку, враховуючи високу волатильність, потрібно вжити заходів для зменшення впливу зовнішніх факторів та забезпечення більш передбачуваних фінансових результатів.

Проведення SWOT – аналізу є дуже важливою складовою. Адже саме SWOT-аналіз є інструментом стратегічного управління та дозволяє комплексно оцінити внутрішнє та зовнішнє середовище підприємства. Дозволяє визначити сильні і слабкі сторони організації підприємства, а також для визначення можливостей і загроз, які формує зовнішнє оточення та допомагає зменшити ризики в майбутньому.

Розробивши SWOT – аналіз ТОВ “Святець” (табл. 3.1), розглянувши слабкі та сильні сторони, звернувши увагу на загрози та можливості, стає очевидно, що досліджуване підприємство демонструє позитивну динаміку зростання власного капіталу та чистого доходу, це свідчить про його потенціал та фінансову стійкість.

Підприємство має міцну основу для подальшого розвитку, підкріплену зростанням власного капіталу та доходів.

Використання наявних можливостей для розширення та диверсифікації виробництва, а також впровадження нових технологій, може допомогти зміцнити його позиції на ринку та підвищити стійкість до зовнішніх загроз, таких як волатильність цін та зміна клімату.

Фінансовим працівникам підприємства слід розробити стратегію зі зменшення боргового навантаження та збільшення ліквідності для забезпечення довгострокової фінансової стабільності та успішного розвитку.

Таблиця 3.1

SWOT - аналіз ТОВ “Святець”

Сильні сторони(S)	Можливості(O)
• Диверсифікація діяльності: Окрім основного компанія займається тваринництвом, переробкою та будівництвом/торгівлею. • Локалізація	• Розширення асортименту: Можливість розширення асортименту вирощуваних культур. Наприклад, збільшення виробництва олійних культур, попит на які зростає. • Диверсифікація виробництва: розвиток інших видів діяльності, пов'язаних з сільським

виробництва/переробки: Наявність власної переробки та виробництва кінцевих продуктів дозволяє ефективніше контролювати ланцюг постачання та швидше реагувати на внутрішній попит, ● Стійкий фінансовий результат: Згідно з даними, компанія має значну виручку, що свідчить про операційну ефективність. ● Наявність земельного банку та ресурсів: (близько 4050 га землі) та наявність необхідної техніки та працівників (209 осіб).	господарством, таких як переробка продукції або агротуризм, для зменшення залежності від вирощування зернових культур. ● Використання нових технологій: (точне землеробство, дрони, автоматизація) для підвищення та зниження витрат ● Зростання внутрішнього попиту на продукти переробки: З огляду на проблеми з імпортом та логістикою, попит на локально виготовлені продукти харчування зростає, можна максимізувати прибуток від власної переробки. ● Міжнародна підтримка агросектору: Програми фінансової допомоги та гранти від міжнародних партнерів, спрямовані на підтримку українського агробізнесу та продовольчої безпеки, можна використати для модернізації чи розширення. ● Освоєння нових ринків збуту: Зміщення акцентів на експорт через західні кордони або річкові порти (за умови їхнього розвитку).
Слабкі сторони(W)	Загрози(T)
● Залежність від експорту/логістики. Зернові та олійні культури, критично залежать від функціонування "зернових коридорів" та міжнародних логістичних шляхів. ● Вразливість тваринництва: Тваринництво вимагає стабільних постачань кормів, ветеринарного обслуговування та електроенергії. ● Кадровий ризик: мобілізація чоловічого населення, особливо висококваліфікованих трактористів, механізаторів та фахівців переробки. ● Застаріла матеріально-технічна база, частина обладнання є застарілою.	● Волатильність цін: Коливання цін на сільськогосподарську продукцію, енергоносії та інші ресурси ● Зміна клімату: Неприятливі погодні умови можуть призвести до втрати врожаю та фінансових збитків. ● Проблеми з пошуком постачальників ● Логістичні та інфраструктурні ризики Блокування морських портів, руйнування мостів, залізничної та енергетичної інфраструктури безпосередньо загрожує експорту та внутрішньому перевезенню продукції. ● Зростання собівартості виробництва: різке підвищення цін на імпортні ресурси (паливо, добрива), дефіцит та висока вартість електроенергії збільшують собівартість

Джерело: розроблено на основі фінансової звітності ТОВ «Святець».

Вживши всіх рекомендованих заходів ТОВ «Святець» матиме повернення до прибутковості, стабільний прибуток, збільшення чистого прибутку, менша волатильність, покращення фінансового стану, підвищення ефективності та стійкості бізнесу.

Висновки до розділу 3

1. Встановлено, що ТОВ «Святець» має достатній внутрішній потенціал для подальшого розвитку та збереження фінансової стійкості, що підтверджується зростанням власного капіталу та позитивною динамікою чистого доходу від реалізації. Це свідчить про міцний базис для самофінансування та інвестиційної привабливості. Підприємство здатне контролювати всі свої загальні фінансові витрати і не перебуває у зоні безпосереднього ризику банкрутства (за більшістю моделей).

2. Для забезпечення сталого зростання ТОВ «Святець» має негайно зосередитися на стратегічній стабілізації операційної маржі через оптимізацію собівартості та диверсифікацію, а також на посиленні управління ліквідністю та зниженні боргового навантаження. Вирішення цих викликів дозволить підприємству повною мірою використати свій внутрішній потенціал і трансформувати фінансову стійкість у стабільну прибутковість.

ВИСНОВКИ

1. Встановлено, що науковці визначають прибутковість та прибуток по різному, це питання не до кінця вивчене. На основі теоретичного матеріалу сформувалось власне бачення: прибутковість підприємства – це не просто різниця між доходами та витратами, а ключовий відносний показник, який характеризує ефективність використання активів і власного капіталу для генерування прибутку. На відміну від абсолютної величини прибутку, показники рентабельності дають змогу коректно порівнювати результати діяльності різних підприємств або відстежувати зміну ефективності одного підприємства у динаміці, незалежно від їхніх розмірів. Саме тому прибутковість є важливим “індикатором ефективності”, що дозволяє оцінити фінансовий стан та результативність управлінських рішень. Успішне функціонування та розвиток підприємства неможливі без ефективного управління прибутком, де планування та прогнозування відіграють ключову роль. Ці процеси не лише визначають очікуваний обсяг прибутку, а й дозволяють розробляти стратегії його максимізації, а й забезпечують фінансову стабільність, обґрунтовувати інвестиційні рішення та адаптуватись до мінливих зовнішніх і внутрішніх факторів. Таким чином, прибутковість є не тільки результатом ефективного управління, а і джерелом для подальшого зміцнення фінансової стійкості та зростання.

2. Встановлено на основі проведеного аналізу фінансового стану ТОВ «Святець» за 2022-2024 роки значні коливання в ключових показниках, таких як прибутковість, доходи та ліквідність. Зокрема, різке зниження операційної рентабельності та чистого прибутку у 2024 році після зростання у 2023 році свідчить про нестабільність бізнес-моделі та залежність від зовнішніх або неконтрольованих внутрішніх факторів. Підприємству критично важливо розробити стратегії для мінімізації витрат, особливо собівартості реалізованої

продукції, та диверсифікації джерел доходу для підвищення фінансової стійкості.

3. Виявлено поступове зниження всіх показників ліквідності (поточної, швидкої та абсолютної) протягом досліджуваного періоду є тривожним сигналом. Це вказує на погіршення здатності підприємства своєчасно погашати поточні зобов'язання, незважаючи на відносну стабільність коефіцієнта фінансової стійкості. ТОВ «Святець» необхідно терміново проаналізувати причини цієї тенденції та вжити заходів для оптимізації управління оборотними активами і зобов'язаннями, щоб запобігти потенційним проблемам з платоспроможністю.

4. Акцентовано увагу на необхідності глибокого аналізу та стратегічного планування: Загальна картина фінансової діяльності ТОВ «Святець» вказує на відсутність послідовної позитивної динаміки. Коливання прибутку та рентабельності, поряд зі зниженням ліквідності, підкреслюють нагальну потребу в глибокому аналізі причин цих змін. Керівництву підприємства слід зосередитися на стратегічному плануванні, що включає не лише короткострокові заходи з оптимізації витрат, але й довгострокові рішення щодо зміцнення бізнес-моделі, диверсифікації ризиків та підвищення ефективності використання ресурсів для забезпечення сталого зростання та прибутковості.

5. Зазначено, що присутній певний дисбаланс між зростанням і вразливістю: SWOT-аналіз виявив, що, попри значні сильні сторони (зростання власного капіталу та чистого доходу, значні запаси виробництва), ТОВ «Святець» має суттєві слабкі сторони, зокрема високу залежність від логістики та проблеми з технікою. Ці вразливості, разом із зовнішніми загрозами (волатильність цін, зміна клімату, зростання собівартості), можуть блокувати переваги зростання та ставити під загрозу довгострокову фінансову стабільність.

6. Для подолання виявлених проблем та забезпечення стабільного зростання ТОВ «Святець» необхідно зосередитись на невідкладному усуненні збитковості операційної діяльності, подальшій оптимізації собівартості, диверсифікації джерел доходів, зміцненні контролю над ліквідністю та розробці комплексної стратегії стабілізації прибутку. Ці заходи допоможуть підприємству ефективніше використовувати свої можливості та мінімізувати вплив загроз.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абрамова І. В., Недільська Л. В., Куровська Н. О. Удосконалення системи управління фінансовими ресурсами підприємств. *Наукові читання – 2021: збірник наукових праць за результатами науково-практичної конференції науково-педагогічних працівників, докторантів, аспірантів та молодих вчених ННІ економіки та агробізнесу*. Житомир: Поліський національний університет, 2021. С. 7–11.
2. Акулюшина М., Лук'янчук О., Кедік В. Сутність прибутку та його формування для підприємств у сучасних умовах: стратегічний аспект. *Економіка та суспільство*. 2025. с. 80.
3. Андрусь О. І., Пятаченко С. Ю., Фактори та система формування прибутковості підприємства. *Науковий вісник Ужгородського університету*. Серія «Економіка». 2022. С. 105-112.
4. Бесса Д. Л. Сутність процесу управління прибутковістю. Матеріал Вінницького національного технічного університету 2020. С. 3-5
5. Блакита Г. В., Терещенко Е. Ю., Андрєєва В. Г., Особливості ідентифікації властивостей бізнес-середовища підприємства. *Глобалізаційні виклики розвитку національних економік: тези доповідей II Міжнар. наук.-практ. конф.* 2021. 584 с.
6. Бланк І. О., Ситник Г. В., Андрієць В. С. Управління фінансами підприємств: підручник. 2 вид. К.: КНТЕУ, 2018. 786 с.
7. Брагіна О. С., Бугенко С. І., Павлусь М. Г. Прибутковість підприємства та шляхи її підвищення. *Бізнес Інформ*. 2021. С. 261-266.
8. Власенко Т., Стародубцева О. Прибутковість підприємства: сутність та ефективність управління. *Молодий вчений*, 2018. С. 256-259.
9. Глухова В. І., Кравченко Х. В., Фінансовий стан комунальних підприємств і напрями його покращення. *Електронне наукове фахове видання з економічних наук “Modern Economics”* 2021. С. 30-36

10. Голуб М. О. Управління формуванням прибутковістю підприємства ТОВ «ЄВРОТРЕЙДИНГ-Україна». 2021. 81 с.
11. Гринчук Ю. С., Шемігон О. І., Терещенко О. І. Управління прибутковістю підприємства: теоретико-прикладні аспекти. 2021.
12. Джеджула В. В., Спіфанова І. Ю., Іванчик Т. В. Фактори впливу на формування прибутку підприємств. *Modern Economics*. 2019. С. 81-86.
13. Добровольська О. В., Рондова М. А. Прогнозування банкрутства як методу оцінки фінансового стану підприємства. 2021. С. 132–138.
14. Жигалкевич Ж. М., Кам'янська О. В. Фінансовий менеджмент. *Навчальний посібник*. 2022. 214 с.
15. Спіфанова І. Ю., Гуменюк В. С. Прибутковість підприємства: сучасні підходи до визначення сутності. 2016. С. 189 –192.
16. Іваненко В. О., Скриннік В. І., Лукашевич Ю. Л. Фінансовий менеджмент у готельно-ресторанній справі: проблеми та перспективи. *Академічні візії*. 2024. 31 с.
17. Ілляшенко Олена, Морар Євген, Андрієнко Артем Моделювання бізнес-процесів управління прибутковістю підприємств будівельної галузі. *Економіка та суспільство*. 2024.
18. Коваленко Л. О., Ремньова Л. М. Фінансовий менеджмент: навчальн. посібн. / [Вид. 2-е, перероб. і доп.]. Знання, 2005. 485 с.
19. Коваленко О. В., Татценко В. І. Напрями удосконалення управління прибутковістю підприємства в сучасних умовах. *Економічний вісник Дніпровського державного технічного університету*. 2023. С. 56-62.
20. Козійчук Д. І. Напрями вдосконалення управління прибутковістю підприємства. 2021. 77 с.
21. Кравченко О. О. Управління прибутковістю підприємства. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука"*. 2020. С. 66-67

22. Круш П. В., Мурін О. О. Механізм управління прибутковістю діяльності підприємств в сучасних умовах. *Сучасні проблеми економіки і підприємництва*. 2020. С. 119-126.
23. Куровська Н. Інноваційні інструменти антикризового фінансового управління. *Socially competent management of corporations in a behavioral economy: Collection of scientific papers / resp. ed. Ondrej Mikulaš, Kostiantyn Pavlov, Karol Viktor, Olena Pavlova, Ladislav Viera, Liudmila Shostak, Anton Milan, Alla Lyalyuk*. European institute of further education, Podhájska, 2021. С. 158–160.
24. Максимчук М. Напрями підвищення прибутковості підприємства. *Студентські наукові читання 2025 : матеріали науково-практичної конференції за результатами I туру Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт факультету інформаційних технологій, обліку та фінансів Поліського національного університету*, 2025. С. 310-312.
25. Максимчук М. Теоретичні аспекти управління та формування прибутку підприємств. *Фінансове забезпечення економіки : матеріали IX науково- практична студентська конференція Поліського національного університету*, Житомир, 2025. С. 86-88.
26. Максимчук М. Проблеми формування прибутку підприємства. *Інноваційний вектор розвитку обліку, фінансів, аналізу й аудиту в Україні та світі : збірник праць учасників IV Міжнар. науково- практичної конференції*, м. Житомир. 2025. С. 260-263.
27. Мартиненко В., Григоренко О. Аналітична характеристика процесу управління прибутковістю підприємства в сучасних умовах. *Економіка та суспільство*. 2023. С. 57-62.
28. Міщенко К. Г. Прибутковість підприємства та шляхи її підвищення. *Міжнародний науковий журнал Інтернаука*. 2017. С. 105-107.
29. Мельник Т. В. Управління прибутковістю основних бізнес-процесів підприємства харчової промисловості. 2024. 100 с.

30. Непочатко О. О., Пташник С. А. Фінансовий менеджмент як необхідна складова ефективної системи управління підприємством. *Ефективна економіка*. 2021. С. 75-80.
31. Опендатабот. URL: <https://opendatabot.ua/c/01.11?type=best> (дата звернення: 21.12.2025).
32. Поддергін А.М. Фінансовий менеджмент. Підручник, 2-ге вид.б перероб. – Київ: КНЕУ 2017. 536 с.
33. Покровська Н., Катрич Д.. Дефініція терміну "прибуток" в економічній науці. *Економіка та суспільство*. 2024. 59 с.
34. Товариство з Обмеженою Відповідальністю "Святець". Clarity Project. URL: https://clarity-project.info/edr/03788454/finances?current_year=2022 (дата звернення: 19.05.2025).
35. Товариство з Обмеженою Відповідальністю "Святець". Опендатабот. URL: <https://opendatabot.ua/registrationproduct=company&redirect=/c/03788454> (дата звернення: 04.11.2025).
36. Товариство з обмеженою відповідальністю «Святець». You control. URL: https://youcontrol.com.ua/catalog/company_details/03788454/ (дата звернення: 19.11.2025).
37. Товариство з обмеженою відповідальністю "Нібулон Агро". Опендатабот. URL: <https://opendatabot.ua/registration> (дата звернення: 17.12.2025).
38. Ткаченко Т. П., Кириченко С. О., Аларікі Ф. Н. Концепція безвідходного виробництва як фактор підвищення прибутковості підприємства. *Агросвіт*. 2018. С. 60-63.
39. Фальченко О. Особливості формування та використання прибутку підприємства. *Вісник Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут" (економічні науки)*, 2022. С. 22-26.

40. Фінансова політика в аграрному секторі економіки: стан та перспективи: монографія / [І. В. Абрамова, О. М. Віленчук, Д. І. Дема та ін.] ; за ред. Д. І. Деми. Житомир : ЖНАЕУ, 2015. 364 с.

41. Фінансовий менеджмент: підручник / Д. І. Дема, Л. М. Дорохова, О. М. Віленчук [та ін.]. Житомир : ЖНАЕУ, 2018. 320 с.

42. Шашина М. В., Недзельський А. О. Оцінювання ефективності управління ресурсами підприємства як інструмент забезпечення прибутковості. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ (серія економічна)*. 2023. С. 125-132.